

เรื่องเล่าร้าวหลัง

งานมหกรรมคุณภาพงาน (Quality Conference) ครั้งที่ 29

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

วันพฤหัสบดีที่ 4 สิงหาคม 2565

รามาธิบดีล้ำค่า ด้วยนวัตกรรม นำพาสู่ความยั่งยืน

ย้อนวันวานที่แสนร้าวรานหัวใจ

อารุณี คณานิธิกร

หมอผู้ป่วยทารกแรกเกิด งานการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์

เมื่อ 30 ปีที่แล้ว ภายหลังจากจบการศึกษาวุฒิประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตร 1 ปี จากโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี เมื่อปี พ.ศ. 2525 และได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2526 และได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการในภาควิชาพยาบาลให้มีสิทธิ์เลือกแผนกที่ต้องการได้ 3 ลำดับ ได้แก่ งานกุมารเวชศาสตร์ งานสูติกรรมศาสตร์ และงานศัลยกรรมศาสตร์ ข้าพเจ้าได้รับเลือกให้ไปอยู่ที่หน่วยงานกุมารเวชศาสตร์ ได้ดังที่ตั้งใจไว้ ได้ปฏิบัติงานที่ห้องผู้ป่วยเด็ก 2 ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่มีอายุระหว่าง 5 - 15 ปี ในช่วงเวลานั้น ข้าพเจ้าได้เข้าไปร่วมทำงานกับรุ่นพี่พยาบาล และรุ่นพี่ผู้ช่วยพยาบาล โดยเข้าไปปฏิบัติงานเป็นน้องเล็ก กับเพื่อนรุ่นเดียวกัน (เพื่อนที่ทำงานด้วยกันได้เกียรตินิยมอันดับ 1) ซึ่งต่างจากข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่เรียนรู้อะไร แต่ด้วยหัวใจที่รักในวิชาชีพนี้ ข้าพเจ้าจึงตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับ เพราะมีความ **ฝันอยากเป็นพยาบาลมาตั้งแต่เด็ก มารดาอยากเห็นข้าพเจ้าใส่ชุดเครื่องแบบพยาบาล** ส่วนลูกชายอยากให้เป็นข้าราชการทหารตามความนิยมในสมัยนั้น แต่ด้วยความพร้อมต่างๆ จึงสามารถสอบได้แก่ผู้ช่วยพยาบาล ข้าพเจ้าก็ภูมิใจมากเหมือนกัน พยายามทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

หลังจากทำงานที่ห้องผู้ป่วยเด็ก 2 ได้ 1 ปี ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง เมื่อหัวหน้าห้องผู้ป่วยได้แจ้งว่าห้องผู้ป่วยเด็ก 4 ขาดบุคลากรในตำแหน่งผู้ช่วยพยาบาล ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ป่วย จึงขอให้ผู้ช่วยพยาบาลของห้องผู้ป่วยเด็ก 2 ไปช่วยงาน ซึ่งไม่มีใครอยากไป เพราะด้วยความที่ปฏิบัติงานที่หน่วยของตนเองจนเกิดความชำนาญแล้ว และคุ้นเคยกับเพื่อนร่วมงานจึงมีความรู้สึกไม่อยากจะไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานอื่น เพราะอาจทำให้รู้สึกอึดอัดใจด้วย และในเรื่องของการปฏิบัติงานที่ไม่เหมือนกัน เมื่อหัวหน้าเห็นดังนั้น จึงใช้วิธีการสุ่มโดยเลือกแพทย์ขณะตัวสุดท้ายที่ต้องไป ซึ่งต้องเป็นตัวข้าพเจ้าเอง และแล้วก็เป็นที่มาของการเข้ามาเป็นสมาชิกในห้องผู้ป่วยเด็ก 4

ในห้องผู้ป่วยเด็ก 4 ข้าพเจ้าย้ายมาที่ค่อนข้างใหม่เหมือนเดิม มาเรียนรู้ใหม่แบบหงอยเหงา เพราะต้องมาเริ่มปรับตัวใหม่ แต่ทำไม่ได้ คือ เวลาอะไรก็ต้องทำตามหน้าที่ หน่วยงานแต่ละที่ก็แตกต่างกัน ผู้ป่วยเด็ก 4 จะเป็นคนไข้ที่เป็นทารกแรกเกิดที่คลอดก่อนกำหนด มีครบกำหนดบ้างแต่มีภาวะต่างกัน เช่นภาวะตัวเหลืองหลังคลอด ภาวะหายใจลำบาก หรือภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ เป็นต้น ซึ่งข้าพเจ้าเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของที่นี่ ต้องเริ่มเรียนรู้กับพี่พยาบาล และพี่ผู้ช่วยพยาบาล ซึ่งอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง รักใคร่กลมเกลียวกันดีในหน่วยงาน อะไรที่ข้าพเจ้าทำไม่ถูกต้องก็จะได้รับการตักเตือน ด้วยความเป็นห่วงเป็นใยจากหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นดังคุณแม่เลยก็ว่าได้ ทำงานเป็นกะ มีเวร เช้าบ่าย ดึก แต่ในขณะนั้นข้าพเจ้าได้พักอยู่ในหอของทางโรงพยาบาลที่จัดไว้ให้ ที่หอพักพยาบาล 2 ข้าพเจ้าจึงชอบที่จะไปขึ้นเวรป่วย เพราะจะได้ตื่นสาย และเวลาลงเวรประมาณ 23.30 น. ก็เป็นเวลาที่พักผ่อนอยู่เป็นประจำ และยังได้เงินเวรอีกด้วย ในขณะนั้นจะได้ค่าตอบแทนปฏิบัติงานเวรป่วย-ดึก ในอัตราเดียวกัน 15 บาท ค่าครองชีพถูก ในขณะที่ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานในช่วงแรก ได้รับเงินเดือนในอัตรา 1680 บาทถ้วน ในขณะที่พยาบาลได้รับเงินเดือนในอัตรา 2250 บาท (ได้บรรจุพร้อมพี่นักฎร ซึ่งในปัจจุบันได้เกษียณอายุราชการไปแล้ว) ในขณะนั้น ข้าวไข่เจียวราคาเพียง 7 บาทเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบัน เล่ามาสะเนิ่นนาน

วันหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2530 กว่าๆ ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้น จำได้ไม่แน่นอน ในวันนั้น ข้าพเจ้าได้ขึ้นเวรป่วย มีอัตราค่าจ้าง 4 คน พยาบาล 2 คน และผู้ช่วยพยาบาล 2 คน ได้ต่อเวรป่วย ดึก แต่ข้าพเจ้าจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างแม่นยำ ช่วงระยะเวลาประมาณ 18.00 น. มีการรับเด็กแรกเกิด ถ้าจำได้ไม่ผิดเป็นเคสที่แม่นำเดิน ทารกต้องได้รับยาฆ่าเชื้อ แต่ในระหว่างที่ย้ายทารกมาที่ห้องผู้ป่วยเด็ก 4 ทารกมีภาวะอาจะจุกนมหลั่งการดำ ซึ่งต้องให้ความอบอุ่นแก่ทารก ในปัจจุบันมีเครื่องมือ warmer ให้ความอบอุ่นแก่ทารก สามารถปรับลด-เพิ่ม อุณหภูมิให้เหมาะสมกับกับน้ำหนักตัวของทารกแต่ละคนได้ แต่ในขณะนั้นในวันที่เกิดเหตุการณ์ในห้องผู้ป่วยเด็ก 4 ยังไม่มีเครื่องมือ warmer ในหน่วยงาน มีเพียงโคมไฟส่องให้ความร้อน และให้ความอบอุ่นแก่ทารก ในขณะที่ทำงานรับผู้ป่วยเจ้าหน้าที่แต่ละท่านก็ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตน โดยมีน้องผู้ช่วยพยาบาลที่ปฏิบัติงานร่วมกันในเวรนั้นได้นำโคมไฟมาส่องทารก ข้าพเจ้าจะเดินไปดูทารกเพื่อคอยวัดอุณหภูมิร่างกาย โดยใช้ปรอทวัดทางทวารหนักของผู้ป่วยเป็นเวลา 15-30 นาที จนกว่าอุณหภูมิร่างกายจะปกติ แต่ด้วยเหตุสุดวิสัย ในขณะที่กำลังจะเข้าไปวัดอุณหภูมิร่างกายของผู้ป่วย กับผู้ช่วยพยาบาลอีกท่านหนึ่ง **ปรากฏว่าโคมไฟได้ตกลงมาครอบหัวผู้ป่วย** **เท้าของผู้ป่วยจนเกิดภาวะพองเป็นน้ำ** ข้าพเจ้าและหัวหน้าเวรจึงลงความเห็นว่าให้ตามแพทย์เวรมาประเมินอาการ และแจ้งให้ผู้ปกครองของผู้ป่วยรับทราบ ทารกต้องได้รับการรักษาจนกระทั่งออกจากโรงพยาบาล ข้าพเจ้าและผู้ป่วยปฏิบัติงานในวันนั้น ต้องเขียนรายงานสิ่งที่เกิดขึ้นภายในเวร และต้องลงนามรับทราบเรื่องที่เกิดขึ้นในวันนั้น ต่อมาได้รับทราบจากหัวหน้าห้องผู้ป่วย ทางผู้ปกครองของผู้ป่วยได้ทำการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากทางโรงพยาบาล มีมูลความ ซึ่งต้องไปรับทราบข้อกล่าวหาที่ศาล ซึ่งข้าพเจ้าแล้วผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกันในเวรนั้นได้ทราบภายหลังว่า ผู้ปกครองของผู้ป่วยต้องการมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยซึ่งสูญเสียนิ้วเท้าทั้งหมด 4 นิ้ว ในจำนวนเงิน 4 ล้านบาท ข้างเป็นความสูญเสียของผู้ปกครองผู้ป่วยที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับบุตรของเขา ข้าพเจ้าและบุคลากรที่ปฏิบัติงานนั้นเสียใจเป็นอย่างมากที่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นกับผู้ป่วย ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้ฝังอยู่ในจิตใจของข้าพเจ้าตลอดการทำงานที่ผ่านมา จนจบจะถึงวัยใกล้เกษียณอายุ ซึ่งข้าพเจ้าไม่สามารถลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ จดจำได้ว่าผู้ป่วยในนามสกุลอะไร (ในขณะนั้นผู้ป่วยจะใช้แทนการตั้งชื่อของทารกแรกเกิด) จนมาถึงวันนี้ผู้ป่วยท่านนี้สูญเสียนิ้วเท้าทั้ง 4 นิ้วในเหตุการณ์นั้น คงเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอายุที่ประมาณน่า 30 ปีแล้ว

เราทุกคนตระหนักในหน้าที่ของตนเองดี ไม่อยากให้เกิดเหตุการณ์แบบนั้นขึ้นกับผู้ป่วยท่านใดอีก ซึ่งเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถแก้ไขได้ จากเหตุการณ์ในวันนั้นเป็นสิ่งที่เตือนใจให้ข้าพเจ้ามีความระมัดระวังในการดูแลผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น เพราะในหน้าที่ และอาชีพที่ปฏิบัติมีความเสี่ยงสูงในการดูแลผู้ป่วย ต้องมีจิตวิญญาณในการดูแล รักษา ด้วยความจริงใจ และซื่อสัตย์ ถูกลักษณะในหน้าที่ของตนเอง ข้าพเจ้าจึงอยากให้เรื่องราวของข้าพเจ้าเป็นอุทาหรณ์แก่รุ่นน้อง ทั้งพยาบาล และผู้ช่วยพยาบาล ในรุ่นต่อไป ได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ต่อผู้ป่วยไม่ว่าจะเป็นทารกแรกเกิด ไปจนถึงวัยรุ่น เราต้องมีความระมัดระวังให้มากในการดูแล รักษา เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักเกิดจากความประมาท ขาดความระมัดระวัง และความใส่ใจในหน้าที่นั้นๆ

สุดท้ายข้าพเจ้าอยากจะทำเรื่องเล่าของข้าพเจ้า ให้เป็นการเตือนสติแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานทุกๆ ท่าน ให้มีความตระหนักในการดูแลผู้ป่วย ให้ปลอดภัยยิ่งขึ้นไป